

Az 5. gödör igen nagy méretű; nincs teljesen feltárva, a feltárt rész méretei: 370×400 cm. Az előkerült keramikus anyag részben a vinçai, részben a péceli-kultúrába sorozható. A második ásónyomnál egy kb. 4m² területű és kb. 30 cm vastagságú kagylóréteget kellett áttörni.

A 6. gödörből (M: 150, m: 170, A: 150, a: 130 cm) péceli cserépdarabok kerültek ki. Benne 78 cm mélyen, jobb oldalán fekvő, ÉK—DNY irányú, fejjel északkeletnek elhelyezett, zsugorított esontváz volt. (1. sír.). A térdnél virág-cserépfarmájú edény (magassága 10,5, szájátmérője 11, fenékátmérője 5,5 cm.). Közvetlenül a perem alatt 4 egyenlő távolságra elhelyezett bütyök van. A harmad részén szintén 4 bütyök, az előbbieket között. Anyaga durva, színe szürke. (1. kép 1.).

A 7. gödör szabálytalan alakú, hatalmas méretű; vinçai kultúra anyagát találtuk benne. Legnagyobb mélysége 295, a legnagyobb szélessége 705 cm. A gödör környékén zóki-tál töredékét találtuk, péceli töredékekkel egy magasságban.

A 8. gödörben (M: 160, m: 80, A: 240, a: 138 cm) vinçai, péceli és aeneolitikus cserepek voltak. Velük együtt esonthulladék és égett föld került elő.

Az ásítás anyaga feldolgozás alatt van.

A két sírból előkerült esontváz irányítása hasonló a Szakállháton, Hajdúszoboszlón, a biharmegyei Konyáron

és Pusztaiadványán előkerültekhez.³

A mellékletként előkerült edények nem állnak magukban a kor emlékei között.⁴

Mindkét gödör földjében, a esontváz fölött, de sohasem alatta, a péceli-kultúra cserepeivel találkozunk. Azoknak a cserépdaraboknak már ott kellett lenni, mikor a sírhelyet készítették, és csak a gödör behányása következtében kerülhettek a talált helyre. Ezek szerint megállapíthatjuk, hogy a péceli-kultúra megelőzi ezen a területen az aeneolitikumot. Ez annál inkább feltűnő, mert Hódmezővásárhelyen a Bodzásparcon talált aeneolitikus sír, szintén gödör fenekén került elő; fellette bádeni edénytöredékeket találtak, de ott ezt a két kultúrát tiszta földréteg választotta el.⁵

Az adatokból arra következtethetünk, hogy a szóbanforgó területeken a két kultúra közel egyidős, és egymást közvetlenül váltotta.

Tóth Gábor.

³ Dolg. 1937. 53. lap. — Debreceni sz. kir. város múzeumának jelentése 1928. — A Déri Múzeum régészeti osztályának ismeretterjesztő közleményei. 4. füzet. — Arch. Hung. 1929. IV. k.

⁴ Dolg. 1937. IV. t. 1., 3., VI. t. 4., 57. lap. — Dolg. 1935. XXII. t. 3., 5. — A Déri Múzeum régészeti osztályának ismeretterjesztő közleményei. 4. füzet. 23. lap. — Arch. Hung. 1929. IV. k. II. t. 3. — Dolg. 1933—34. XV. t. 1., 5.

⁵ Banner János: Hódmezővásárhely története a honfoglalás koráig. 47. lap.

Neuere Ausgrabungen im VIII. Fundort von Öszentiván.

Das Institut setzte die Ausgrabungen zwischen 2—7 September 1942 fort, welche zwischen 11—16 September 1941 im VIII. Fundort von Öszentiván begonnen worden sind. Die Ergebnisse

der ersten Arbeit wurden durch J. Banner und M. Párducz in dem Druck befindlichen Band des Hekler'schen Gedenkbuches mitgeteilt.

Das Ergebnis der jetzt beendeten

Arbeit sind acht Abfallgruben. Im zwei derselben fanden wir Hockerskelette.

Aus der ersten Grube kamen die Denkmäler der Pécelcer-Kultur (Badner-Kultur) zum Vorschein, in der zweiten ebensolche Scherben und das Grab 2. Die Beigaben des Grabes waren zwei Schüsseln (Abb. 1.: 2., 3.). In der dritten Grube befand sich aeneolithisches Material, während in der vierten lagen ausser diesem auch solche Scherben in Menge, die wir aus Vinča kennen. Die fünfte Grube enthielt Vinčaer und Pécelcer Scherben. In der sechsten Grube waren Pécelcer Scherben ganz unten, darüber das Grab 1. In diesem Grab befand sich bloss nur ein Gefäss (Abb. 1.: 1.). In der siebenten Grube fanden wir nur Vinčaer Scherben, aber es gab in der Nähe ein Bruchstück einer Zoker Schüssel¹ und

¹ Siehe Abb. 1. bei J. Banner. Neuere Angaben zur Verbreitung der Zoker-Kultur. S. 145.

mehrere Pécelcer Scherben. Die achte Grube enthielt die Scherben sämtlicher Kulturen, die hier vorkamen.

Die Gräber gehören ohne Zweifel in das Aeneolithikum. Es ist hier die Beobachtung wichtig, dass das aeneolithische Grab in Hódmezővásárhely—Bodzáspart am Grund der Grube lag und die aus der Pécelcer-Kultur stammende Tierbestattung darüber; hier waren dagegen die Pécelcer Scherben unter dem Skelette.

Dies beweist am besten, dass das chronologische Verhältnis der beiden Kulturen auch in solchen naheliegenden Fundstellen schwankend ist. Man kann sich es nur so vorstellen, dass die Zeit dieser beiden Kulturen mehr oder minder zusammenfällt.

Zur Klarstellung dieser Frage brauchen wir noch viel Angaben.

Gábor Tóth.

Újabb adatok a zóki-kultúra elterjedéséhez.

Patay Pál az Arch. Ért. 1940. évi kötetében foglalta össze azokat a lelőhelyeket, amelyeken a zóki-kultúra jellegzetes talpas tálai előfordulnak.¹ Ezzel a közléssel minden addig ismert lelet a nyilvánosságra került. Ebben az összefoglalásban már azok a lelőhelyek is említve vannak, amelyeket Patay Mozsolics Amália² dolgozatának kéziratából ismert. Az összefoglalás a kérdés egész irodalmát adja s így azal itt most nem kell foglalkoznom.

¹ Vučedoli-stílusú talpas tálak elterjedése Magyarországon. A. É. 1940. 1—7. l.

² Verbreitung und Einfluss der Vučedolkultur in Ungarn. Serta Hoffilliana. Zagreb, 1940. S. 25—29.

Kiegészítette ezt az összefoglalást

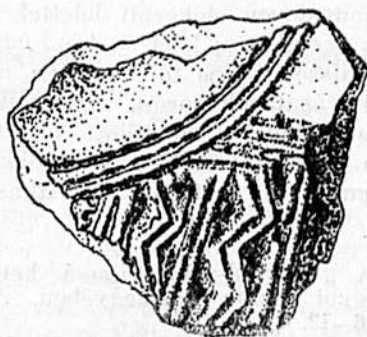

Abb. 1. kép.

Csalog József közleménye, amely a